

Амтайордын **БЛОКНОДЫ**

1977 • ИЮЛЬ • 7 №

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

7 №
1977 j.
июль

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла агитация бөлүги

ЛЕНИННИН ПАРТИАЗЫ — ОКТЯБРЬСКИЙ РЕВОЛЮЦИЯНЫН БАШЧЫЗЫ ЛА ОМОРКОДООЧЫЗЫ

Быјыл телекейдин прогрессивный албатылары Улу Октябрьский социалистический революциянын 60-чы јылдыгын темдектеер. Кижиликтин обществозынын текши өзүмине андый сүреен јаан камаан јетирген өскө революция бастырателекейлик историяда качан да болбогон. Улу Октябрь јер-телекейди капитализмнен социализмге апарар улу јаан революционный ишти баштаган. «...Бастырателекейлик историяда јаңы өйди, капиталдын ончо ороондорында базынчыктаткан ла бастыра јерлерде јаңы јүрүмге, буржуазияны јенерине, пролетариаттын диктатуразына, албатыларды капиталдын базынганан, империалисттердин јуу-чагынан јайымдаарына амадаган јаңы класс јаңда туруп бийлейтен өйди баштайтан ырыс биске келишкенине сүүнип ле оморкоп јадыс, анайда оморкоор учурыс та бар» — деп, В. И. Ленин бичиген. (В. И. Ленин, Соч. толо јуунтызы, 44 т, 146 стр.)

Социалистический революцияда пролетариаттын партиязы башкаратан ла төзөйтөн ийде болотон исторический учурын телекейге элден озо Ленин төзөгөн партия көргүсти. 1907 жылда октябрь айдагы социалистический революцияны белетеери ле өткүрери јанынан большевиктер өткүрген сүреен јаан теоретический, политический ле төзөмөл иш, восстаниени партия бойы башкарганы революция јенерин јеткилдеген.

Россиянын ишмекчи классын, ишкүчиле јаткан албаты-калыгын бастырателекейлик исторический јенүге экелген Лениннин партиязынын ченемелинин телекейдеги учуры качан да јабызабас. Кижиликтин обществозынын историясында эн ле озочыл болгон марксизм-ленинизмнин үредүзи јүрүмдү ле ийделү болгонын Лениннин партиязы практикада көргүсти. Бистин партиябыстын једимдерин, тартыжуда јуулган чене-

мелин бүүнги күнде телекейде коммунистический ле ишмекчи партиялар тузаланып жадылар.

Лениннинг партиясы Октябрьский Революцияны белетеерде ле өткүрерде теоретический бийик кеминде болгонын ла политический ойгорын, билгир стратег ле тактик, албаты-калыктын ченелген политический башчызы болгонын көргүсти.

1917 жылда февраль айда буржуазиянын демократический революциясы жеңген соңында орус пролетариаттын ла онын партиясынын алдына социалистический революция учун көнү тартыжатан жол ачылган.

Социалистический революцияга барары керегинде орус пролетариаттын классовой тартыжузынын жаңы ууламжызын В. И. Ленин Апрельский тезисттерде бичиген, оной ол ууламжыны большевиктердин жетинчи (апрель айдагы) Бастыра-российский конференциясында жөптөгөн. Ол ууламжыда ороондо буржуазиянын жаңын антарала, пролетариаттын диктатуразын тургузар задача айдылган.

В. И. Лениннинг Апрельский тезистеринде партиянын жаңы стратегический ууламжызы керегинде мынайда айдылган: «Россияда эмдиги өйдө айалга аңылу боло берди. Революциянын баштапкы өйинде пролетариат эмеш уйан төзөлгөн болордо жаңды буржуазия бойынын колына алган. Эмди революциянын экинчи бөлүк өйи башталды. Бу өй жаңды пролетариаттын ла крестьяндардын эн жокту калыгына берер учурлу». (В. И. Ленин, Соч. толо жуунтызы, 31 т., 114 стр.)

Бу жаңы стратегический ууламжыла башкарынып, партия революциянын төс учурлу сурактарын: жаң керегинде, оны жуулап колго алатан чокум политический аргалар ла жолдор керегинде, жуу ла амыр-энчү керегинде, эн озо бүдүретен экономический иштер, государство, революцияны өткүретен төс ийделер, онын резервтери, революцияда пролетариат башчы болоры ла онын союзниктери, социалистический революция жеңеринде аграрный, национально-жайымданар ла өскө дө демократический движениелердин учуры керегинде, демократический ле социалистический задачаларды колбоштырары, жүзүн-башка революционный движениелерди бириктирери, социалистический революциянын политический партиясын төзөөри керегинде сурактарды жүрүмде бүдүргөн.

Буржуазиянын демократический революциясы социалистический революция болуп өзүп барары керегинде Лениннинг үредүзи, Апрельский тезистер, апрель айдагы партийный конференциянын жөптөри, анайда ок өскө дө документтер революция амыр-энчү өзүп жеңер аргалар барын жартаган.

Лениннинг ол ۆйдө бичиген иштеринде революция җенетен ۆскө җол— ۆштү класстар мылтык-җепселдү җуулажып, пролетариат җенер җол бары айдылды. Революция амыр-әнчү аргаларла эмезе җуу-җепселдү восстание көдүреле җенетени чокум исторический айалгадан камаанду деп Владимир Ильич Ленин көп катап айткан.

Россияда ол ۆйдө эки җан боло берген айалгада большевиктердин партиязынын улу башчызы Ленин Советтер җанды амыр-әнчү эп-сүмеле бойына алар аргалар боло бергенин көрүп ийген.

Партия ол ۆйдө бойынын программный документтеринде Советтер җанды амыр-әнчү аргаларла бойынын колына алар кычырула кожо ончо җерлерде пролетариаттын милициязын, Кызыл Гвардияны төзөөрин некеген, черүни бойына тартып алар задача тургускан. 1917 җылда апрель айда ороондо боло берген баштапкы политический кызалангы шүүп көрөлө, партия пролетариатты мылтык-җепселле җепсеер, черүни революцияга тартып алар иш баштаган. Ол тушта Черүде 9 миллионнон ажыра кижиге болгон.

Җан Советтерге амыр-әнчү аргаларла барары меньшевиктердин ле эсерлердин партиялары кандый җолго турарынан, олар буржуазияла колбуларын үзер-үспезинен камаанду болгон. Партия пролетариатты революцияда боло берген бир арга җенү бербезе, түрген экинчи арганы тузаланарга белен бол деп үреткен.

Җе Россияда 1917 җылда июль айда боло берген керектер буржуазия җанды амыр-әнчү бербезин, җанда артарга революцияны канла тумалап саларга турганын көргүсти. Лениннинг партиязы 1917 җылда күскиде ороондо боло берген политический айалганы ончо җанынан тереңжиде шүүп көрөлө, җан учун тартыжу керектү ۆйине җеткен деп җөптөгөн. Ол ۆйдөги чокум бүдүретен задача эдип җуу-җепселдү восстание белетее-ри тургузылган. Эмди андый восстание ороондо революционный тартыжу тынгыганына, революциянын сүреен тын политический черүзине җөмөжөр аргалу боло берген.

Ленин восстаниеге ончо җанынан быжулап белетенерин, военно-организационный ла военно-технический ишти тынгыдарын некеген. Ол ۆйдө Каменев ле Зиновьев, анайда ок Троцкий социалистический революция җенерине бүтпей, восстание көдүрерге эрте, революция кыйалта җок җендиртер деп тартышкандарына партия җөпсинбей, олардын шүүлтелерин туура таштаган.

Партия, Ленин восстаниени баштайтан җарамыкту ۆйди

жартайла, революциянын табару эдер мергендү отрядтарын — красногвардеец-ишмекчилерди, солдаттарды ла матросторды революциянын жеңүзи камаанду жаан учурлу жерлерге билгир тургускан. Восстание башталар өйдө революциянын жуучыл отрядтары белен бололо, контрреволюциянын ийделерине өрө көдүрилерине бербеген. Восстание 24 октябрьда башталган. Эртезинде, 25 октябрьда эртен тура Владимир Ильич Ленин бичиген «Россиянын граждандарына!» деп кычыруда Петроградтагы Советтин Удурумга турган революционный Комитетди восстание жеңгенин жарлаган. Советтердин 25 октябрьда энгирде ачылган II Бастыраароссийский съезди ороондо бастыра жаң Советтин колында деп жарлаган. 26 октябрьда исторический учурлу документтер: амыр-энчү керегинде, жер керегинде, Совет башкаруу тззөлгөни керегинде декреттер жөптөлгөн. Жаңы жүрүмди — социализмди бүдүретен жол ачылган.

Лениннин партиязынын чындап та сүреен жаан теоретический, политический ле тззөмөл ижи, онын героический тартыжузы бастырателекейлик-исторический жеңүге эжелди. Социалистический революцияда албаты-калыктын политический башчызы, онын оморкодоочызы ла тззөөчизи болгон исторический учурын Лениннин партиязы жозокту бүдүргөн.

Улу Октябрьский социалистический революция жаңы кеберлү государство — Советтердин социалистический республиказы ажыра пролетариаттын диктатуразынын государствозын ла жаңы бүдүмдү демократия тззөгөн. Анайда Октябрьский революция экономикада ла культурада сүреен жаан социалистический жаңыртулар эдерине, национальный базынчыкты жоголторына, Советтердин Республикасын империализмге удурлашкан тартыжуда телекейдин пролетариадынын ла бастыра ишкүчиле жаткандардын куйагы эдерине керектү тзс политический айалганы жеткилдеген.

Социализмнин жеңдиртпес ийдезин Ада-Төрөл учун Улу жууда совет албаты, онын героический черүзи империализмнин эн калжу черүзин — немецкий фашизмди жеңгени кереледи. Ол исторический жеңү СССР-дин телекейдеги ийде-тоом-жызын тынгыткан, социализмнин ийделери өзөр, национально-жайымданар тартыжу, бастыра жер-телекейде демократия тынгыр жарамыкту аргаларды ачкан.

Совет албаты, коммунисттердин партиязы башкарганыла бойынын эрчимдү ижин там тынгыдып, ороон ончо жанынан түргөн өзөрин, социалистический жадын-жүрүм жаранарын жеткилдеди.

Ишмекчи класстын, колхозчы-крестьянствонун ла албаты-

нын интеллигенциязынын союзы, СССР-дин нацияларынын ла ук албатыларынын наҗылыгы тыгыды. Совет общественнын социально-политический бирлиги тӧзӧлип, онын баштаачызы болуп ишмекчи класс артты. Советтердин государствозы пролетариаттын диктатуразы болгон учурын бӧдӧреле, текши албатынын государствозы боло берди. Бастыра албатынын баштаачызы болгон Коммунистический партиянын башкараачы учуры там бийиктеди.

Совет орооннын јӧрӧминде болгон бастыра бу җангыртулар СССР-дин җаңы Конституциязынын проегинде кӧргӧзилген. Эмди бастыра албаты шӧӧжип турган Конституция социалистический государство бойынын ӧзӧминде, демократияны тыгыдарында кандый җаан једимдерге једип алганын бастыра телекейге кӧргӧзип туру.

1917 ЖЫЛДА ТӧЖӧМДИ ЈУУНАДАРЫ, ЈУРТХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ПРОДУКТАЛАРДЫ ЛА АЗЫРАЛДЫ БЕЛЕТЕЕРИ КЕРЕГИНДЕ

Быҗыл аштын тӧжӧмин јуунадарын, јуртхозяйственный продукталарды ла азыралды белетеерин јеткилдеери аайынча кожулта иштер ӧткӧрери керегинде КПСС-тин Тӧс Комитединин ле СССР-дин Министрлеринин Совединин 1977 җылда 10 майда чыгарган јӧбиле башкарынып, партиянын Горно-Алтайский обкомынын бюрозы ла ишкӧчиле јаткандардын депутаттарынын областной Совединин исполкомы быҗыл 6 июньда кожо ӧткӧрген јуунында җаан учурлу јӧп чыгаргандар.

Общественный малга бийик чындыйлу ла арбынду азыралды кӧптӧн белетеп алары областьтын партийный организациязынын, јурт јаткандардын тӧс хозяйственно-политический задачазы болуп јат деп јӧптӧ айдылат.

Азырал белетееринин пландарын кыйалта јогынан бӧдӧрери ле ажыра бӧдӧрери, азыралды кӧптӧдӧри җанынан партиянын райкомдорына, аймакисполкомдорго, профсоюзный ла комсомольский организацияларга, областьтын ла аймактардын јурт хозяйство аайынча производственный управлениелерине, Алтайдын «Анпром» деп биригӧзине, «Јуртхозтехниканын» областной ло аймактардагы биригӧлерине, облизполкомнын бӧлӧктерине, партийный организацияларга ла хозяйстволордын башкараачыларына җакылта эдилген.

Ашты јуунадарын ла азыралды белетеерин бойынын ӧйинде ле тӧзӧмӧлдӧ ӧткӧрери јанынан партиянын горкомы ла райкомдоры, горисполкомдор ло аймакисполкомдор, областынын управлениелери ле ведомстволоры кандый иштер ӧткӧрӧтӧндерин неделенин туркунына пландагылап, ол учун каруулу болор улус чокумдап, андый пландарды КПСС-тин обкомынын ла облысполкомнын бӧлӧктерине кӧрӧрине ле јӧптӧӧрине табыштырзын деп јакыгандар.

Азыралды белетеерин ле ашты јуунадарын эрчимдӧ ӧткӧрерин башкарап областной оперативный штаб тӧзӧлгӧн. Штабтын председателине партиянын обкомынын качызы В. Д. Аргучинский, председателдин заместителине партиянын обкомынын јурт хозяйство бӧлӧгинин заведующийи Ю. С. Серебрянский нӧкӧрлӧрди кӧстӧп туткандар.

Јуртхозяйственный ла административный органдарды, албатынын шинжӧзинин областной ло аймакный комитеттерин, облстатуправлениени, хозяйстволордын башкараачыларын отчет табыштырарынын дисциплиназын тыгытсын, белетеген азыралдын кемин кажы ла кӧнде шинжӧде тутсын, озочыл эп-сӧмени тузаланып, азыралды чеберлеп аларын ла эзинге соктырып кургадарын, бойынын ӧйинде тартарын, оны малашка тепсетпей тударын ла јылыјту јогынан кичеерин ајаруда тутсындар деп јакарган.

1977 јылда тӧжӧмди јуунадарына ла азыралды белетеерине ончо предприятиелердин ле учреждениелердин, организациялардын кош тартар машиналарын шоферлорыла, ремонтор средстволорыла, автоприцептериле кожо алар јӧп берилген, је СССР-дин коруланарынын министерствозынын, СССР-дин Министрлеринин Совединде государственного јеткер болбозын корыыр Комитеттин, СССР-дин ичбойындагы министерствозынын, СССР-дин су-кадыкты корыыр министерствозынын, СССР-дин связинин министерствозынын, СССР-дин аш-курсак белетеер промышленнозынын министерствозынын, эт ле сӧт промышленностьтын министерствозынын, јуртхозяйственный сырьелорды белетееринин, потребительский кооперациялардын, јурт јерлердеги профессионально-технический училищелердин автомашиналарын албас.

Автомашиналу ӧлӧн лӧ аш ижине келген шоферлорго, ремонт ӧткӧрер ишчилерге, автоколонналардын начальниктерине, автомобильный хозяйстволордын диспетчерлерине аш, силос, сенаж ла ӧскӧ дӧ јуртхозпродукталап тартып турган болзо, олардын ишјалынын 75 процентин тӧлӧӧр. Је јал акчаны

төлөөри болушка келген улустын иштеп турган жерлеринде предприятелердин ле организациялардын тарифный ставказынан жабыс болбос учурлу.

Ишжалды өлөң лө аш ижине улусты болушка ийген предприятелер, учреждениелер ле организациялар бойлорынын акказынан төлөөр. Оныла колбой командировкага жүрген өйдө квартирный ла суточный акча төлөбөс.

Уур кош тартар ла прицепту машиналарла иштеген шоферлорго 1977 жылда тарифный ставказына көрө ишжалды 25 процентке көп төлөөри көрүлгөн. Оны кажы ла сменанын итогы аайынча, сменный жакылтаны бүдүргенде төлөөр.

Ашты ла ашбобовыйларды, көп жылдарга өзөр өлөңдөрдүн үренин жуунадарында турушкан ла ишти бийик чыңдыйлу бүдүргөн, сезонный нормазын бүдүргөн тракторист-машинисттерге, командировкага жүрүп аш жуунадарында турушкан өскө дө механизаторлорго, комбайнерлорго, ишти чыңдый ла жылыту жок бүдүргени учун 2—4 центнерге жетире аш берери көрүлгөн. Тракторло иштеген кижиге комбайнерге берген аштын 80 проценти кирезин, комбайнердин болушчызына, аш тарткан шоферго комбайнерге берген аштын 70 проценти кирезин ашла берер. Сыйга келишкен аштын ордына акказын аларга күүнзегендерге акча берилер.

Ашты курлап кескен механизаторго баштапкы 7 күнде курлаган кажы ла гектар учун 0,5 килограммга жетире, мырчакты курлап кескенинин кажы ла гектары учун 1,5 килограммга жетире аш берилер. Ашты береринин кеми түжүмнөң ле иштин айалгазынан камаанду болор.

Колхозтын башкараачыларына өрө айдылган ээжилерди тузаланарга жараар деп шүүлте эдилген.

Совхозтордын директорларына, журтхозяйственный предприятелердин башкараачыларына картошконун, маала ажынын, фрукталардын ла жиилектердин жуунаткан түжүмнин 10 проценти кирезин түжүм жуунаткан улуска (иштеп алар баала) садар жөп берилген.

Өлөң обоолоорында, салам жуурында, силос ло сенаж, өлөңнин кулурын белетееринде иштеген улуска белетеген өлөңнин ле силостын 10 процентке жетирезин, саламнын 20 процентке жетирезин иштеп алар баазыла садар эмезе сый эдил берер. Машина, техника жүрүп ле иштеп болбос жерлерден өлөң чаап обоологон ишчилерге белетеген өлөңнин 50 проценти кирезин акча төлөбөзинен берери көрүлгөн.

Түжүмди жылыту жок ло бойынын өйинде түргөн жуунатканы учун механизаторлордын материальный жылбүлерин көдү-

рерге бийик ишјал төлөөри темдектелген. Аш ла ашбобовый-лар јуунадарында, кукуруза ла силос кезип оролоорында, күнкузукты, картошканы, өлөңдөрдүн үренин јуурында, јакшы туружып, сезонный јакылтазын бүдүрүп келген тракторист-машинисттерге ишјал бийик кеминде төлөлөр.

Жартынча болзо, аш јуунадар сезонный јакылтазын 25—40 процентке ажыра бүдүргөн кижиге ишјалды 25 процентке көп төлөөр. Сезонный нормазын 40—60 процентке ажыра бүдүргөн кижинин ишјалын 50 процентке көп төлөөр. Аш јуунадарында сезонный јакылтазын 60 проценттен ажыра бүдүргөн кижиге јалды јүс процентке көптөдө төлөөр. Өскө культура-лар јуунадарында ла азырал белетееринде ишјал төлөөр расценкаларды 15—30—60 процентке көдүрери темдектелген. Ол база сезонный нормаларды бүдүргөнинен камаанду болор.

1977 жылдын түжүмин комбайндардан тартып турган автомобильдердин шоферлорына болушчы улус берери көрүлген. Је андый болушчы улус автомашинала мантадып билер праволу болор учурлу. Болушчы улус шоферлордын алып турган ишјалынын 80 процентин алар. Мындый керекти колхозтордо, керектү өйлөрдө, төзөөри јанынан шүүлте база эдилген.

Госбанк колхозтор ло совхозторго, олар төлөлбөгөн төлүлү де болзо, өлөң, аш ижине керектү техниканы садып аларына 1977 жылдын баштапкы ноябрине јетире кредитке акча берери јөптө айдылат. Анайда ок аш кургадар пункттар, бүркүлү идиргендер, складтар тударга турган кезик совхозторго төлүге акча берери көрүлген.

Күйдүрер ле сүркүш эдер немелерди чеберлеп алган (өскө предпрятиелерден ле организациялардан келген) механизаторлорго чеберлеп алган баазынын 70 процентин төлөп берер. Анайда ок күйдүрер ле сүркүш эдер материалдарды чеберлеп албай, тракторист бойынын ајарынбазынан улам коромјы эткен болзо, ол баанын 50 процентин трактористтин ишјалынан тудуп алар. Күйдүрер материалдарды чеберлеп алганы учун сый акча тапсын деп колхозторго, хозјайстволор ортодогы предпрятиелерге ле биригүлерге шүүлте эдилген.

Јуртхозјайственный иштерди јенүлү өткүрерине ууландыра городтын ла јурттардын иштегедий ончо эл-јонын көдүрзин деп горисполкомго, аймакисполкомго, јурт ла поселковый исполкомдорго јакару берилген.

Аш ла өлөң ижине ийген кижиге иштеп турган јери онын ишјалынын 50 процентин төлөөр. Мыныла колбой өлөң лө аш ижине болушка келген улуска суточный ла командиро-

вочный акчаны төлөбөс. Болужарга келген улусты уткып, јадар јерле, изү аш-курсакла, культурно-бытовой ло медицинский јеткилдештерле јакшы јеткилдезин, оморды ишле, иште јеткер јок болорыла таныштырып, ишти чокум башкарызын деп, партиянын райкомдорына, аймакисполкомдорго, јуртхозяйственный органдарга, колхозтордын ла совхозтордын башкараачыларына јакару берилген.

Түжүмди јуунадарына келген механизаторлордын, үредүлү заведениелердин студенттеринин ле үренеечилеринин, профтехучилищелердин үренчиктеринин ийде-күчин толо тузаланарын јеткилдеерге амадап, материально-технический средстволорды ла иштеер улусты үлеерин ле тузаланарын чике төзөп алар керек.

Общественный малга азырал белетееринде улустын јакшы туружарын төзөп, 30 мун центнерден ас эмес өлөңди областьтын колхозторына ла совхозторына обоолоп берерин јеткилдезин деп КПСС-тин горкомына ла горисполкомго јакарган. 20 кире комбайнерды белетеп, аш јуунадарына ийер.

1977 јылда июнь айдын 20 числозына јетире өлөң ижине ле аш јуунадарына, кыраларды сугарар машиналардын ла комбайндардын артыкту частытарын, өлөң пресстейтен ле полиэтилен пленкала јабатан материалдарды «Јуртхозтехниканын» областной биригүзи јеткилдезин деп јакару алган. Керектү тракторлорды ла автомашиналарды, электрооборудованиени ле өскө дө керектү немелерди быјыл 15 октябрыга јетире ончозын јеткилдезин ле бу јылдын баштапкы јарымынын фонды аайынча тракторлорды ла өлөң ижинин техниказын алатанын 1977 јылда 20 июньга јетире јеткилдезин деп «Јуртхозтехниканын» биригүзине ајару эдилген.

Облсовпрофко, ВЛКСМ-нин обкомына, облјуртхозуправлениеге, партиянын райкомдорына, аймакисполкомдорго, хозяйстволордын партийный, профсоюзный ла комсомольский комитеттерине, колхозтордын ла совхозтордын башкараачыларына јуртхозяйственный культураларды өскүрерине, кыраларды сугарарына, техниканы белетеерине ууландыра социалистический мөрөйдин тебүзин там ла тыгытсындар деп јакаар. Аш ла өлөң ижин бийик чыңдыйлу өткүрерин јеткилдеер.

1977 јылда аш ла өлөң ижинде бийик көргүзүлерге јеткен машинист-трактористтерге, ишмекчилерге ле специалисттерге очередь јогынан рыночный фондтон јенил јорукту машиналар, мотоциклдер садып аларын аймакисполкомдор јеткилдеер.

ЈАЛАНДАРДАГЫ КУЛЬТПРОСВЕТИШ

Бистин областьтын хозяйстволорында эн каруулу журтхозяйственный кампания — общественный малга азырал белетеери башталды. Бастыра аймактарда өлөңнин кулурын, агаштын бүрин, сенаж, силос белетеери көндүгө берди.

Јалан ижиндеги улустаң бу күндерде көп керектер камаанду болуп туру. 1976 жылда КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы Л. И. Брежнев орооннын атту-чуулу механизаторларына ийген письмозында: «Јуртхозяйственный производствонын төс учурлу бөлүгинде — малга азырал белетееринде көп тоолу улус иштеп јат. Олордын агару кереги — азыралды артыктай белетеп аларына бастыра аргаларды тузаланары, общественный малды ончо јанынан чындый, тойу-ток азыралла јеткилдеери» — деп, тегиндү айткан эмес.

Онынчы бешјылдыктын экинчи јылы сүрекей каруулу јыл болуп јат, ненин учун дезе, өткөн кату кышта ла јаста көп мал өлгөн, онон улам онынчы бешјылдыктын пландарын бүткүлинче бүдүрери быјыл бийик чындыйлу азыралды артыкташтыра белетейле, малдын продуктивнозын көдүргенинен камаанду болор. Онынчы бешјылдыктын экинчи јылында Улу Октябрьский социалистический революциянын алтан јылдыгы бүдүп јат. Азырал белетеер ле 1977 јылдын түжүмин јуунадар изү иштү күндерде СССР-дин јаңы Конституциязынын — тын өзүмдү социализмнин Конституциязынын проегин шүүжер јаан иштер өткүрилер. КПСС-тин сбкомынын бюрозы өлөң обоолоорын ла јулукту азырал белетеерин кыска өйдин туркунына түрген өткүрер задача тургускан.

Бистин областьтын хозяйстволорында быјыл 172 мун тонна өлөң, 80 мун тонна сенаж, 40 мун тонна монокорм, 284 мун тонна силос, 7780 тонна өлөңнин витаминдү кулурын, 27 мун тонна салам, 26500 тонна азырал эдер аш белетеп алар план берилген.

Азырал белетеер иште 624 тракторный, атка јегер 365 косилка, 171 прессподборщик, 126 механизированный, 134 јарымдай механизированный, колло, аттын күчиле иштеер 241 звено туружар.

Анайдарда, јалан ижинде ондор мун тоолу улус иштеер. Областьтын культпросветучреждениелери калганчы јылдарда азырал белетеечилердин ортодо өткүретен иштин байлык ченемелин јууп алган.

Јаңыс ла 1976 жылда өлөң ижинде 253 клуб, ол тоодо 40

автоклуб ла культпросветпередвижкалар турушкан. Журттагы библиотекалар көчүп жүрер 400-тен ажыра библиотечкалар төзөгөн. Азырал белетеер ле аш жуунадар өйлөрдө эки мунга шыдар беседалар өткүрилген, 900-тен ажыра «Жуучыл листоктор», «молниялар» ла сатирический листоктор чыгарылган.

КПСС-тин обкомынын бюросынын ла облисполкомнын жөбинде аңылу аяру азырал белетееринде ле аш жуунадарында озочыл эп-сүмелерди элбеде пропагандировать эдерине эдилген. Быыл — производсто тузалу ла бийик чыңдыйлу иштеер жылда бу сурак анчадала жаан учур алынып жат. Култураның учреждениелеринин ишчилери журт хозяйствонун ишчилериле кожо механизацияны элбеде тuzаланыры, монокормды, сенажты, өлөңнин витаминдү кулурын көптөң белетеп алары учун тартыжар учурлу. Областьтын эн артык иштү библиотекарьялары, темдектезе, А. Е. Польских, Л. С. Саданчикова, В. К. Субботина ла өскөзи де өлөң ижинде туружатан звенолордын, отрядтардын социалистический молжуларын, «иштин магынын календарин» кееркеде жазап, мергендү декадниктердин жөнүчилерине учурлалган маанычактар көдүреринде туружып тургандарыла коштой, «Өлөңнин кулурын канайда белетеер», «Монокорм дегени не?», «Механизатор, бойын да тuzалан» деген темалар аайынча аңылу литература талдап, жетиргилейт. Озочыл ченемелди элбеде таркадарында, иштин дисциплиназын бузаачыларла, ишке чыкпастарла, аракызактарла тартыжарында эрчимдү иштерди агитационно-художественный бригадалар өткүргилейт. Бистин областьтын журттарында жылдын ла андый 55—60 коллектив төзөлөт. Öткөн жылда озор 800-тен ажыра тематический программалар көргүскен. Областьта эн артык иштү деп Кан-Оозы аймакта М. И. Бобровага башкарткан агитбригада адалат. Бу коллектив эбире жылга иштеп жат. Былтыр ишкүчиле жаткандардын самодеятельный творчествозынын Бастырасоюзный фестивалине белетенер областной көрүде бу коллектив ле Шебалиндеги агитбригада баштапкы жер алгандар. Кан-Оозынын артисттери колхозтордо ло совхозтордо, мал турган фермаларда ла жалангардагы одуларда, иш өдүп турган жалангарда ла кыраларда 300-тен ажыра концерт-ойын көргүскендер. Озордын кажы ла концерти журт хозяйствоны оноң ары көдүрери жанынан КПСС-тин XXV-чи съездинин жөптөрин бүдүрери, азырал белетееринде озочыл эп-сүмелерди таркадары ла иштин чыңдыйын бийиктедери учун тартыжуны тыгыдар амадулу өткөн. Курч, сөгүштү частушкалардан анчадала жалкуларга, аракы сүүчи-

лерге, иштин дисциплиназын бузаачыларга тын једижип јат. Критика көстөң-көскө, чокум кижинин адына ууландырылат.

Је андый да болзо, культуранын учреждениелеринин ишчилери быјыл ишти тззззрин тзргендетпей турганын темдектеер керек. Областьтын хозяйстволорында азырал белетеери кзндзгип калган, је јурттарда бу кзндерге јетире јзк ле 33 агитационно-художественный бригада тзззлгзн. Шебалин аймакта темдектелген 18 агитбригаданын ордына јзк ле алты коллектив иштеп туру.

Агитационно-художественный бригадалар јуук кзндерде бастыра колхозтордо ло совхозтордо, аймактардын тзс јурттарында тзззлзр учурлу. Музыка ойноор аргазы јок јерлерде «Хозяйстводо азыралдын бек тзззлгззи учун тартыжуда» деп тема аайынча «Хозяйствонын 1977 јылга алган молјулары», «Олор бзгзн озолоп туру», «Билип алала, звеногдо тузалан» деп оос журналдар, «Аракызактарла кззз-кайрал јок тартыжар» ла зскз дз темалар аайынча сатирический номерлер тургузарга јараар.

Азырал белетеер ле аш јуунадар. изз иштердин зйинде клубтын ижинин кзп јзззз-башка эп-аргаларын: «Иштин магынын календарин», «Бригадалардын ла звенолордын иштеринин экрандарын» чыгарып, јензчилдерге учурлаган маанычакты кздзрерин, социалистический мзрзйдин озочылдарына вымпел берерин, кызыл лента буулаарын, уткуулду фототелеграммалар, кереес фотомедальондор туттурарын, пленкага бичилген письмоны угарын, СССР-дин Конституциязынын проегинин бзлзктери аайынча беседалар ла кычырыштар зткзрерин ле зскззин де тузаланар керек.

Огдойдын ла Шебалиннин культучреждениелеринин ишчилеринин ченемелин тузаланып, «Чочыдулу листоктор» чыгарарына ағылу азару эдер керек.

Андай керектерди кзргзскен јетирзлер аайынча партийный комитеттер ле албаты шинжзнин органдарынын группалары тургуза ла шинжз зткзрип, једикпес-тутактарды јоголторы јанынан тзрген иштер зткзрет.

Малга азырал белетееринде јзстер тоолу зренчиктер иштеп турганын культуранын ишчилери јаантайын азаруда тудар учурлу. Олордын иштеер ле амыраар аяалгазын билгир тззззри јайгы иштердин јаан учурлу бзлзги болуп јат. Јалан ижинин кажы ла бригадазында, звенозында, одуларда, кзчзп јзрер вагончиктерде волейбол ойноор мячиктер, сеткалар, шахматтар ла шатралар, книгалар алып кычырар бзлзктер тззззрин кичеemelде тудар керек. Автоклубтар балдарга учурлап

ангылу план, цикл эмезе башка-башка тема аайынча кино-фильмдер көргүзөр учурлу.

Партиянын райкомдоры ла аймакисполкомдор бу өйдө автоклубтардын ла культпросветпередвижкалардын ижине јаан ајару эдип, шинжүде тудар учурлу. Олордын кажызында ла ангылу тематический программа ла малчыларды, азырал белетеечилерди јеткилдеер иштин график-маршруттары болор учурлу.

Кажы ла аймакта ыраактагы участокторго, бригадаларга јоруктап барар агитпоездтер төзөөр керек. Андый бригадаларда кыйалта јоктон автолавкалар, бытовой јанынан јеткилдеер салондор, медицинский бөлүктер, автоклуб болзын.

Областынын ишкүчиле јаткандарын культура јанынан јеткилдееринде профессиональный артисттердин учуры сүрекей јаан. Бистин концертно-эстрадный бюронын бригадазыла коштой областынын јурттарында Лениннин ордениле кайралдаткан Киргизияда опера ла балеттин Академический театры, Туванын музыкально-драматический театры, Түндүк Казахстаннын драматический театры јоруктап јүргүлери. РСФСР-дин культуразынын Министерствозынын приказы аайынча быјыл 1-кы июньда Горно-Алтайскта областной национально-драматический театр ачылды.

Азырал белетеер ле аш јуунадар иштердин кидим өйлөринде культуранын ишчилери јаландарда ла одуларда оок бүдүмдү культпросветиштер өткүрген болзо, ол иштердин учы јаар портреттердин энгирлерин, социалистический мөрөйдиг јенүчилерине учурлалган энгирлер өткүрип, иштеги кижинин магын көдүрерине амадуны ууландырар керек.

Андай энгирлердин кажызынын ла төс амадузы ишкүчиле јаткандарды, анчадала јашөскүримди ишке, политический ле нравственный јанынан таскадарына, олорды јуртхозяйственный профессияны, төрөл јуртын сүүрине үредип-таскадарына ууландырылар учурлу.

Јуртхозяйственный кампаниялардын итогторын көрөр тушта Күндүлү грамоталарла, анчадала малдын азыралынын төзөлгөзин төзөөринде эрчимдү туружып, ишкүчиле јаткандарды онынчы бешјылдыктын экинчи јылынын јакылта-пландарын бүдүрерине көдүрген эн артык культишчилер база темдектелер учурлу.

Ф. Таушканов

1979 ЖЫЛДА ӨДӨТӨН БАСТЫРАСОЮЗНЫЙ ПЕРЕПИСЬТИНҢ УЧУРЫ ЛА АМАДУЗЫ

Обществону социально-экономический јанынан өскүреринде Советский Союзтын једип алган исторический јаан учурлу једимдери албаты-јоннын 1970 жылда өткөн Бастырасоюзный перепизининг материалдарында элбеде көргүзилген.

Бу переписьтинг кийинде өткөн жылдардын туркунына советский албаты экономиканын бастыра бөлүктерин оноң ары өскүреринде, производительный ийде-күчтерди тузаланарын јарандыраарында, общественный производство астамду боло-рын бийиктеди, албаты-јоннын культурный кемин көдүрип ле советский албатынын материальный јадын-јүрүмин јарандыраарында Коммунистический партияга баштадып, јаңы јаан једимдерге једип алган.

1979 жылдын перепизинде, 1959 ла 1970 жылдарда өткөн переписьтердегизи чилеп, текши демократический сурактар бар. Албатынын тоозын алган шылтуунда кижинин јаңыс ла бичикчизи керегинде эмес, је үредүзи керегинде јетирүлерди аларыс. Бу суракка берген каруулар СССР озочыл культура-лу, бийик үредүлү улузы көп ороон болуп турганын, көп миллиондор тоолу улус текши орто ло аңылу орто үредүлү болгонын көргүзер.

Үредүзи, иштеп турган јери ле јуртап јадарына керектү аргалар керегинде јетирүлер иштинг ресурстарын келиштире тургузарында, производствонун бастыра бөлүктери аайынча промышленностьто ло јурт хозяйстводо јаан өскөртүлер болгонын, ишке күчи јетпес улуска ла кенек улуска советский государство јаан килемји јетирип турганын көргүзер.

Общественный бөлүктерге бөлингени керегинде јетирүлер, советский албаты кижии күчин јиичи класстардан чек јайымдалып калганын, бистинг общество албатыдан бүткен советский интеллигенцияла катай ишмекчилердин ле крестьяндардын бек союзы болуп турганын көргүзер.

Советский Союз — көп национальностторлу государство. Ондо јүстенг ажыра национальносттор ло албатылар јуртап јат. Онын учун национальносты ла тили керегинде сурактар албаты-јоннын перепизининг программасында јаан учурлу болуп јат.

Капиталистический ороондордо национальносты керегинде чике сурак тоо бичиир переписной листтерде јок. США-да национальносты керегинде сурак терезининг өңи ле расазы керегинде суракла солынып јат. Өскө капиталистический ороондор-

до дөзө тӱрӱл тил керегинде суракта албаты-јоннын социальный бӱдӱми јастыра кӱргӱзилет. СССР-дин Конституциязы бистин орооннын кажы ла нациязына ла албатызына тӱнгей правоны ла ончо јанынан ӱзӱп јаранарына бастыра аргаларды берген.

Албаты-јоннын јажы керегинде кӱргӱзӱ пландарында ла научный шинжӱлерде јаан учурлу болуп турганынан улам, мынан ары болотон переписьте јажы керегинде суракка берген карууда јажы јеткен улустын тоозы, чыккан айы ла јылы бичилер. Мынызы суракка каруу береринде јастыра этпезин јеткилдеп ле албаты-јоннын јажы керегинде сӱрекей чике јетирӱлер алар арга берер.

Революциядан озо Россияда албаты-јоннын тӱрт ӱлӱзинин ӱчинчи ӱлӱзине шыдары јокту ла тӱреги болгоны текши јарлу.

Он тогузынчы јӱсјылдыктын учы јаар Л. Н. Толстой ло А. П. Чехов перепись тужында јокту улус јаткан кварталдарда кӱргӱн кунукчыл керектерди бичип алгандар.

Бу кунукчылду коомой ӱй бистен качаннын качанга јоголып калган! Переписьте туружып турган јӱс мундар тоолу улус советский албатынын сырагај јӱзӱн-базын бӱдӱлӱ бӱлӱктериле таныжып алар аргалу. Ишмекчилердин, служащийлердин ле колхозчылардын тураларын ла квартираларын керип јӱре, счетчиктер ле инструкторлор бойынын Тӱрӱлинин ийде-кӱчин, экономика, культура, ӱредӱ ле су-кадык корыыры јанынан онын једип алган јаан једимдерин билип алар.

Бистин ороондо иш јок болоры јок, иштин арбыны бийиктеп ле производствоны механизировать эдери тыгып та турган болзо, бир канча райондордо иштеер улус једишпей јат.

Капиталистический ороондордо переписьтин сурактарынын бирӱзи ишјоктордын ла толо иштебей тургандардын тоозын чике аларын јеткилдеери болуп јат. СССР — албаты-јоны текши иштеп турган ороон. ӱзӱк јогынан ӱзӱп, тыгып турган социалистический албаты хозяйстводо керек капиталистический ороондордогызынан сырагај башка. Мында иш эдер улус једишпей јат. Онын учун мынан ары болотон переписьтин јаан учурлу задачаларынын бирӱзи иш эдер јашту улустын тоозын чике ле толо алары болуп јат. Мынызы материальный байлыкты ӱскӱрерине андый улусты общественный хозяйствого тартып алар арга берет.

Буржуазный башкарулар албаты-јоннын тоозы, ижи ле билези керегинде переписсти јӱӱжӱ јӱӱр јангы јерлер табары-

на, иштеп тургандарды кулданарын тыңыдарына, ишкүчиле јаткандарга јаңы јаан налогтор саларына тузаланып турулар.

США-да өткүрилген јуртхозяйственный переписьтер керегинде В. И. Ленин мынайда бичиген: «Статистический материалдардын куурмак тоолорынан улам, ондо керектин чын айалгазы сыраңай төгүн, кубултып салган бүдүмиле көргүзилип јат, — је башкараачы буржуазияга сүрекеј јарап турган, — капитализмде классовый јарашпастарды кирелендирери болуп јат».

СССР-де ле социалистический ороондордо албаты-јоннын переписьтеринин итогторы орооннын албаты хозяйствазын јеңүлү өскүрерине, культураны бийиктедерине ле албатынын јадын-јүрүмин јарандыраына тузаланылат.

Онын учун бистин орооннын кажы ла гражданини јаңыс ла переписной листтин сурактарына чике каруу берери эмес, је анайда ок 1979 јылда өдөтөн албаты-јоннын перепизин өткүреринде государственный статистиканын органдарына эрчимдү болужар учурлу.

Перепись СССР-дин јеринде јуртап турган советский ле өскө ороондордын граждандарын, анайда ок гран ары јанында јуртап турган советский граждандарды катай алып јат. Кезек өйгө јуртап јаткан ла кезек өйгө өскө јерде јүрген бастыра улус перепись тужында тоого алынар учурлу.

1979 јылда болотон албаты-јоннын Бастырасоюзный перепизин јеңүлү өткүреринин јаан учурлу аргазы албаты-јон ортозында текши јартап айдар политический иштин кемин бийиктедерин јеткилдеери болуп јат. Переписи бойынын өйинде ле чике өткүрери, оны өткүреринин ээжизин ле өйин, база онын политический ле албатыхозяйственный учурын эл-јон текши билип аларынан јаан камаанду болуп турганын 1970 јылда өткөн переписин ченемели көргүскен.

Бастыра партийный, профсоюзный, комсомольский ле оноң до өскө общественный ла культурно-просветительный организациялар переписи өткүрерине белетенип турган өйдө онын амадузы ла учуры керегинде ишкүчиле јаткандар ортозында јартамал иш өткүрерде, перепись јеңүлү өдөринде Советский Союзтын бастыра граждандары эрчимдү туружарынан камаанду деп јартагылайт.

Перепись албатынын јилбүзинде өткүрилип турганын ајаруга алып тура, кажы ла кизи јаңыс ла переписной листтин сурактарына чике ле толо каруу берерине белетенбей, је анайда ок перепись өткүрер ишмекчилердин анчадала счетчиктер-

дин ле инструктор-контролерлордын ижи јенгүлү өдөрине ончо јанынан болужар учурлу.

«Переписьтер өткүрери ведомственный керек эмес, а республиканын, бастыра советский учреждениелердин кереги болуп јат» — деп, В. И. Лениннинг 1920 јылда албаты-јоннын баштапкы советский переписин өткүрерине белетенип турган өйдө айткан сөстөри бойынын учурын эмди де јылытпай туру.

Онын учун переписке белетенип ле оны өткүреринде эрчимдү туружары, бастыра партийный, советский, профсоюзный, комсомольский ле оноң до өскө общественный организациялардын задачазы болуп јат.

Албаты-јоннын Бастырасоюзный переписи — государствен-ный ла политический јаан учурлу иш.

Советский Союзтын бастыра граждандарынын молјузы — перепись тужында албаты-јоннын тоозын толо ло чике ала-рын јеткилдееринде перепись өткүрер ишчилерге эрчимдү бо-лужары. Перепись тужында улус јаткан бир де тура, бир де биле, бир де кижии бичилбей артпас учурлу! Мынызы ороон-нын албаты-јоны керегинде толо ло чике јетирүлер алар арга берер.

В. ТВЕРДОХЛЕБ,

облстатуправлениениң начальниги.

БАСТЫРАЗЫН БИРИКТИРЕТ ЛЕ КӨДҮРЕТ

Улаган аймактын ишкүчиле јаткандары, бастыра совет улустый ок, КПСС-тинг Төс Комитедининг май айда болгон Пленумынын СССР-динг јаңы Конституциязынын проеги ле Советский Союзтын государственный Гимны керегинде јөптө-рин јарадып ла јөмөп турулар.

Аймактын ишкүчиле јаткандары ол документтерди јара-дып ла јөмөп тургандарын аймактын јурттарында өткөн јуун-дарда ла митингтерде ишкүчиле јаткандардын айткан куу-чындары керелейт.

Аймактын төс јуртында, Акташта, болгон митинг-јуунда быткомбинаттын көкчизи Валентина Тимофеевна Савенко айткан:

— СССР-динг Конституциязы—ол бастыра улустын Законы. Мен, ишмекчи кижии, јаңыс ла совет улустын праволоры кере-гинде эмес, је олордын көнү бүдүретен керектери керегинде

айдып турум. Мен бодозом, ишмекчи кижинин бүдүретен керектери бүгүн кечегизинен артык, эртен бүгүнгизинен артык иштеери. Ол тушта ого уятту болбос. Мен бодозом, ишмекчи кижинин общественнын, госуударствонун алдына кыйалта жок бүдүретен иштери андый болор учурлу. Анайда иштегени ишмекчи кижини оморкодот ло јилбиркедет. Мен јангы Конституциянын проегин сүрекей јарадып, юбилейный јылда бүдүретен иштерди ойинен озо бүдүрерим деп молјонып турум. Онызы мен јангы Конституцияны јарадып турганымнын керези.

Агашпромхозтын ишмекчизи Виктор Владимирович Акулов митингте айткан:

— Мен ле менин нөкөрлөрим КПСС-тин Төс Комитединин май айда болгон Пленумында нөкөр Л. И. Брежневтин Конституциянын проеги керегинде докладыла танышканыс. Јангы Конституция совет албатынын бастыра јүрүминде једип алган једимдерин көргүзет. Ол једимдер сүрекей јаан. Бис КПСС-тин ичјанындагы ла тышјанындагы политиказын, амыр-энчүнин ле најылыктын политиказын бүткүлинче јарадып турубыс. Бистин мергендү ижибис СССР-дин јангы Конституциязын јарадып турганысты керелейт.

Улаганда, Саратанда, Балыктујулда, Чолушманда ла өскө дө јурттарда болгон митинг-јуундарда куучын айткандар андый ок шүүлтелер эткендер. Олор бастыразы партиянын Төс Комитединин май айда болгон Пленумынын јөптөрин, партиянын ла башкарунын ич ле тышјанындагы политиказын јарадып, төрөл ороонынын өзүмине бастыра чыдалып беринип иштеерге беленин темдектегендер.

Улу Октябрьский социалистический революциянын јенүзиле колбулу јаан јенүлердин бирүзи — СССР-де турган национальный политика болуп јат.

Лениннин темдектеген национальный политиказын бастыра јанынан јүрүмде бүдүргени социалистический Төрөлдин бастыра албатылары чечектелип өзөрине ле бой-бойлорыла јууктажа колболыжарына экелген. Андыйын Горно-Алтайский автономный областьтын, ол тоодо бистин аймактын једип алган једимдери јарт керелейт. Революциядан озо бистин јерибис каан јанынын сондогон јака јерлеринин бирүзи болгон. Мында јуртаган төрөл албаты көчкүн јадынду, культуразы, јүрүминин кеми јабыс, нургулай бичик билбес калык болгон. Бистин аймакты алар болзо, мында экономика јабыс, промышленность жок болгон, јурт та хозяйство сүрекей сондогон болгон. Общественный колбулардын төзөлгөзи болгон мал танынан јаткан байлардын ла јайзандардын колында болгон.

Онон улам озор јоктуларды күүн-кайрал јок кулдангандар, баш билинип кыстагандар.

Эмди аймактын ишкүчиле јаткандары, бистин орооннын карындаштык албатыларыла кожо, коммунизмди бүдүрер ишке чыдалы јеткенче кожулталарын кошкылайт.

Совет јан турганынан бери өткөн алтан јылдын туркунына бүткен исторический керектерге эрчимдү турушкандарын эске алынып, улустын жүректери сүүнет, озор јангы ат-нерелү иштерге көдүрилет.

Революциядан озо Россияда, капиталисттер башкарып турган ороондордо југуш оорулардан ла, өскө дө качаландардан улам көп тоолу албаты кырылганын, эмди де кырылып турганын бис билерис. Андый јеткерлер болуп турганы эн баштап, калык-јонды капитализм башка-башка эдип бөлип, ук албатыларды бойларынан ыраштырып турганыла колбулу.

Бистин ороондо ол сурактар канайда өдүп турганын бистин аймактын темдектери ажыра көргүзер арга бар.

Бистин аймак өткөн кышта јут-јулакайла колбулу кату айалгага учураган. Эрте калын кар јаайла, јерди тоштой тондырып ийген. Мынан улам малды одорлодор, кабырар арга јок болуп, бастыра общественный мал кырылгадый айалга төзөлгөн.

Коммунистический партия ла совет башкару биске јаан болуш јетирген. Карындаштык болуштарын областьтын ла крайдын бастыразына јуук райондоры јетиргендер. Аймакка 8 мунг центнерден көп өлөнг азырал экелгендер. Государстводон 2800 центнерге јуук комбиазырал алганыс. Мал турган јерлерге коштор јетирер иште автомашиналар ла вертолеттор јаантайын иштегендер. Бис бүгүн биске болушкандарга быйанду сөстөристи айдып турубыс. Мындый болуштын шылтузында бис кыштан ас чыгымду чыктыбыс. Мындый тегин карындаштык болуш јетиретени, бой-бойларына албатылар јөмөлтө јетиретени јангыс ла бистин советский ороондо болор аргалу. Бу керек јангы Конституциянын проегинде айдылган.

Бистин једди алган эн јаан јенүбис — јангы, јайым, бирүзин бирүзи базынарын билбес, бой-бойларына кыјырангышпас улус өскөни. Бүгүн аймакта 14 башка ук албатылар јуртап јат. Бастыра јанынан тен праволу јаан нак биленин улустары кожо иштегилейт.

Акташтагы рудоуправлениени алза, мында база башка-башка укту улус иштейт. Иштеп тургандардын ортозында орустар, украиндер, алтайлар, казахтар, немецтер, литовецтер ле өскө дө укту улус бар.

Бистин аймак советский јанг тужында элбек экономический өзүмге јеткен. Аймакта эки промышленный предприятие, бытовой јеткилдештинг комбинады, «Јуртхозтехниканын» бөлүги ле өскө дө организациялар ла учреждениелер бар.

Айылдардын ла чирик болчок туралардын ордына эки-үч кат туралар тудулган. 1976 јылда улус јадар 2100 квадратный метр текши кемдү јангы туралар, мал турар көп јылу кажагандар ла өскө объекттер тудулган.

Уй-малдын тын-тоозы 5 катап, кой ло эчки 37 катап, жылкы 2 катап көптөгөн. Албаты үредүзинде, албатынын су-кадыгын корыыр ла культуразын көдүрер иштерде јаан једимдерге јеткенис.

Совет јаннанг озо аймактын јеринде јангыс школ, 12 серкпе болгон болзо, эмди аймакта орто үредүлү 5 школ, сегисјылдык үредүлү бир ле баштамы үредүлү төрт школ иштеп јат. Олордо 2400 үренчик үренет. Алтай балдар бойынын төрөл тилиле үренер аргалу болды. Школдордо 150 үредүчи иштейт, олордон 76 кижии бийик үредүлү, 65 кижии аңылу орто үредүлү.

Калык-јоннын су-кадыгын корыыр учреждениелердин тоозы элбеген. Революциядан озо јангыс фельдшер бар болгон болзо, эмди 142 медицинский ишчи, ол тоодо 16 врач иштеп јат.

Культурный јүрүмнин једимдеринин бирүзи — Акташ, Чибит, Улаган, Балыктујул јурттарда телевидение көрөри башталганы. Улаган — Чолушман — Горно-Алтайск ортодо авиајол ачылган. Бастыра бу једимдер бистин партиянын политиказынын шылтузы болуп јат.

Јангы Конституциянын проегиндеги јангы төс ууламјы — ол социалистический демократияны элбедери ле теренжидери.

Бистин де аймактагы Советтердин ижин алар болзо, ишкүчиле јакандар олордын иштеринде элбеде туружып тургандары билдирет. Јербойындагы Советтерге 207 депутат тудулган, олордын тоозында 48 проценти уй улус, 68 проценти ишмекчилер болгон. Депутаттардын тоозында орустар, алтайлар, казахтар, белорустар, немецтер бар.

Тегин иште тургандар јаан учурлу партийный ла государственный керектерди бүдүреринде турушкылайт. Темдектезе, Улагандагы совхозтын койчызы Антонина Ивановна Язарова КПСС-тин XXV съездинин делегады болгон. Улагандагы орто үредүлү школдын үредүчизи Раиса Дмитриевна Суркашева СССР-дин профсоюзтарынын XVI съездинде турушкан. «Советский Алтай» совхозтын койчызы Магдалина Семеновна

Тонтушева республиканын јурт хозайствозынын ишчилеринин Москвада өткөн јуунында болгон.

Аймактын јеринде иштеп тургандардан көп улус партиянын обкомынын членине, ишкүчиле јаткандардын депутаттарынын областной Совединин депутадына, база өскө дө башкараачы иштерге тудулган. Олор јоннын ижинде эрчимдү турушкылайт.

Выборлорго белетенер өйдө избирательдерле өткөн туштажуларда аймактын ишкүчиле јаткандары КПСС-тин XXV съездинин јөптөрин бүдүрери учун тартыжып, Улу Октябрьдин 60 жылдыгына јаан јенүлер ле једимдер белетеп тургандарын көргүскендер.

Јаңы Конституциянын проегинде орооннын јүрүминде профсоюзтар, комсомол, кооперативный ла өскө дө общественный организациялар кандый учурлу болуп тургандары көргүзилген.

Бистин аймакта ишмекчилердин 90 проценти профсоюзтын члендери, ВЛКСМ-нин члендери 1300 кижиле, өскө общественный организациялардын иштеринде 400-тен ажыра улус туружат.

Совет кижинин праволоры керегинде јаңы Конституциянын проегинде элбеде айдылган. Ак-чек иштейтени, Төрөлин корулайтаны аңылу темдектелген. Јаңы Конституциянын проегинде кажы ла совет кижиле Советский госуларствонун јилбүзин кичеер, јоннын јүрүмиле колбулу ээжилерди буспай бүдүрер, албатынын јөөжөзин ле ар-бүткенди чеберлеееринде ле корырында туружар учурлу деп айдылган.

Јаңы Конституцияны јаратканы албатынын јүрүмине јаан учурлу болор. Ол бистин госуларственный ла хозайственный керектеристи бийик кемине көдүрерине тузадын јетирип, совет закондорды мынан ары там јарандырадына болужар. Јаңы Конституцияны јаратканы бистин орооннын, Лениннин партиязынын јүрүминде јаан учурлу керек болор. Јаңы Конституция бастыра телекейдин ишкүчиле јаткандарынын интернациональный керек учун, јайым ла кижиликтин өзүми учун тартыжузына јаан јөмөлтөзин јетирер.

Аймактын ишкүчиле јаткандары јаңы Конституциянын проегин шүүжер иште эрчимдү туружып, Улу Октябрьдин 60 жылдыгына јаңы сыйлар белетегилейт.

Г. Бельбеков.

АГИТАТОРЛОРДЫН ИЖИНИНГ ЧЕНЕМЕЛИНЕН

Коммунистический строителствонун задачаларын јенүлү бүдүрери советский улустын көрүм-шүүлтези бийиктегениле, олардын иштеги ле жүрүмдеги эрчими, баштапкайы өскөниле жуук колбулу. Партийный организациянын күнүн ле өткүрип турган элбек, төс ууламжулу ижинин јаан учуры шак ол задачаларды бүдүрериле јарталып јат.

В. И. Ленин агитационный иштин учурын бийик баалап туратан. «Бистин тартыжубыстын программасынан онын эп-сүмелери, жуук өйдө бүдүретен амадулары јарталып јат. Мында баштапкы јерде ончо јанынан ла сүрекей элбеде өткүрилген оос ло бичилген агитация туруп јат». (В. И. Ленин. Соч. толо жуунтызы, 9 т., 6 стр.).

Кош-Агаштагы районный партийный организацияда сөслө айдар политический агитациянын турумкай организационный эп-сүмелери тургузылган. Партийный комитеттерде, баштамы партийный организацияларда докладчиктердин, политинформаторлордын ла агитколлективтердин группалары бар. Олардын эн ле көп тоолузы — 351 кижии — агитаторлор. Агитаторлордын тоозында КПСС-тин 220 члени, ВЛКСМ-нин 100 члени, 37 кижии бийик үредүлү, 211 кижии текши орто ло аңылу орто үредүлү. Олар ончозы албаты-јон ортодо таскамалду иш өткүреринде ченемелдү улус.

Агитаторлор болуп фермалардын заведующийлери, јурт хозяйствонун специалисттери, орто звенонын өскө дө кадрлары иштегилейт. Производстводо иштеп турган 167 агитатордын 150 иштин озочылдары. Олар бойлорынын салтарын нөкөрлөрине јангыс ла сөслө эмес, је анайда ок иште акту бойынын јозогыла көргүзип турулар.

Аймактын партийный организациязы агитаторлордын үредүзине јаантайын ајару јетирип јат. Кажы ла агитатор КПСС-тин райкомында, парткомдордо, баштамы партийный организацияларда јаантайын иштеп турган семинардын угаачылары.

Партийный организациялар јаан учурлу јуртхозяйственный кампанияларды өткүреринин планын тургузар тушта агитаторлордын ижине јаан ајару эдип јат. Темдектезе, «Путь к коммунизму» колхозтын парткомы јаскы кыра ижи башталар алдында информациянын темазын, кайда, качан өткүреринин графигин тургузып, јөптөп алган. Шак анайда кажы ла агитатор недеде бир катап башка-башка производственный бөлүктерде информация, беседа өткүрер учурлу болгон. Ишти анайда төзөгөжин, агитатор белетеп алган темазыла кажы ла

фермада, турлуда, јалан ижинин одузында беседа-куучын, информация өткүрер аргалу болот.

Агитаторлордын ижи анчадала јаскы кыра ижине белетенип, оны өткүрер өйдө јаан учур алынат. Бир канча јылдар мынанг озо бу јердин улузы Кош-Агаштын чөлдөринде өзүм өзөр аргазы јок деп бодоп туратандар. Бистин аймак талайдын кеминен эки мунг метрден артык бийикте туруп јат. Мында јылдык орто температура 7 градус, јыл туркунына түжүп турган чык 105 миллиметр, улай ла шуурган шуурып јат. Јердин кыртыжында өзүм өзөр тобрак јокко јуук, јаландардан алып турган түжүм 4 центнерден өтпөйтөн. Онон улам малды јыл туркунына төрттөн ас эмес јерге көчүрерге келижетен.

Аймактын партийный организациязы Кош-Агаштын јеринде өзүм өзөр аргазы јок деген чөкөлтөлү күүн-санаазын јоголтып, јерден түжүм алгадый арга бар болгонын көргүзерге көп иштер өткүрген. Бу јанынан агитаторлорго тыгыда иштеерге келишкен. Олор аймактын колхозчыларын јангыс ла сөслө эмес, је акту бойлорынын јозогыла эрчимдү, јана баспас ишке көдүргендер.

Мында угы-төзинен ала мал ижинде иштеген кижинин уулы, бойынын төрөл колхозында 20 јылдан ажыра койчы болуп иштеп келген агитатор Мауш Сабиев керегинде бир канча јылу сөстөр айдар керек. Малга азырал једишпей турган айалгада кой өскүреринде уур-күчтердин кемин онон артык кем билетен эди. Бийик чөлдөрлү јерлерде азырал белетееринин учурын јарт ондоп тура, Сабиев, Ада-Төрөл учун Улу јуунын экинчи группалу инвалиди, бойынын күүниле јер суактаар ишке барган.

Чабын эдер јерлерде бастыра ийде-күчин, билерин салып иштеп, ол баштапкы ла јылда бийик түжүмдү өлөн өскүрип алган. Онын согында ченемели там ла көптөп, Сабиев јер суактаачылардын бригадазын башкара берген. Суу јетпей, улус бүдүрип турган јангы керекке бүтпей турганыла колбой уур-күчтер болгон, је ол түни-түжила чылазыны јоктон иштеген. 1974 јылда једип алган бийик једимдери учун (бир гектардан 60 центнерден өлөн алылган) Мауш Сабиев «За трудовое отличие» медальла кайралдаткан. Башкарунын кайралын анайда ок Чапаевтин адыла адалган колхозтын јер суактаачызы Сайрал Мизанов алды. Областын портретный галереязында КПСС-тин XXI съездинин адыла адалган колхозтын јер сугараачызы Василий Тутнановтын портреди кондырылган.

Јерди јарандырып суактаганынын шылтузында аймак өткөн јылда, алдындагы бешјылдыкка көрө, эки катап көп азы-

рал алган. Онон улам аймак государствого малдын продук-
таларын садар, общественный малдын тын-тоозын корулаар
пландарын ак-чек бүдүрүп туру.

Жаңыс ла 1975 жылда жаңыс жылга өзөр өлөң 2925 гектар
жерде өскүрилип, кажы ла гектардан 20,1 центнерден өлөң
жуунадылган.

КПСС-тин исторический учурлу XXV съезди мелиоратор-
лордын алдына жаңы задачалар тургускан. Темдектезе, бис-
тин аймакта онынчы бешжылдыктын туркунына 7500 гектар
жаңы жерлер тuzаланылар, 3500 гектарда культурно-техниче-
ский иштер өткүрилер. Жаңыс жылга өзөр өлөң өскүрер жерлер-
дин кеми 6090 гектарга, көп жылдарга өзөр өлөңнинг жерлери
1400 гектарга элбедилер. Бу керектер ончозы бешжылдыктын
туркунына кату азыралды 21 катапка көптөдөр арга берер.

Аймактын ишкүчиле жаткандары КПСС-тин XXV съезди-
нин жөптөрүн жүрүмде бүдүрери учун эрчимдү социалистиче-
ский мөрөйине кириштилер. Партийный организациялардын
агитаторлоры агитационный иштин жаңы задачаларын бүдү-
рерин баштадылар.

Агитаторлор улусла жер сугарар механизмдердин жанында,
жалаң ижинин одуларында, тракторный бригадаларда, мал
турган фермаларда ла турлуларда жартамалду куучындар өт-
күрген. Олор сөслө, акту бойлорынын жозокту ижиле албаты-
жонды жаан иштерге көдүрүп, олордын творческий баштанкай-
ын ичкери ууландырып, иш бийик кеминде өдөрине жөмөлтө-
зин жетиргендер. Жерди жарандырып, сугарар озочылдардын
ченемели, олордын мактулу иштери, озочыл эп-сүмелер кере-
гинде агитаторлордын куучындары мергендү иш өткүрерине
жакшынак камаанын жетирген.

СССР-дин 50 жылдыгынын адыла адалган колхозтын жер
сугараачызы, Октябрьский революциянын, Иштин Кызыл
Маанызы ордендериле кайралдаткан Яков Богданов бойынын
аргазын чотоп көрөлө, ДДН-70 танмалу эки агрегатла иштеп
суактаар жердин кемин 110 гектарга жетире элбеделе, кажы ла
гектардан 44 центнерден ажыра өлөң өскүрүп алган.

Бу механизатордын баштанкайы партийный организация-
нын, агитаторлордын жартамалду ижинин шылтузында бойы-
нын колхозында, онын согында өскө дө хозяйстволордо элбе-
де таркадылган.

Чапаевтин адыла адалган колхозтын мелиораторлоры-
нын жер сугарарында тапкан ла тuzаланган жаңыртуларын
агитаторлор база элбеде пропагандировать эткендер.

Агитаторлор тuzалу баштанкайды таркадарына жөмөлтө-

зин јетирип, коллективте творческий ишти јомӧп, озочылдар-дын ченемелин, иште эн артык сӱмелерди элбеде таркадары-на камаанын јетирип турган темдектер аймакта ас эмес.

Ӗткӱрилген иштердин шылтузында сугарып турган јерлер-динг кеми 3748 гектарга, суактаган јерлердийи 10960 гектарга јетире элбедилген. Ӗткӧн јылда кажы ла гектарда јангыс јыл-га ӧзӧр ӧлӧннин тӱжӱми 26,1 центнерден, кӧп јылдарга ӧзӧр ӧлӧннин тӱжӱми 25,4 центнерден болгон. «Кызыл Мааны» колхоз аймакта эн бийик тӱжӱм — кажы ла гектардан 42 центнерден ӧлӧн алган. КПСС-тин XXI съездинин адыла адалган колхозтын механизаторы Василий Тутнанов дезе гек-тар бажына 70 центнерден ӧлӧн ӧскӱрип јуунаткан.

Мелиораторлордын турумкай ижинин шылтузында кол-хозтор бир условный малга 2 центнерден азырал единица алган. Онын шылтузында аймак 1976 јылдын бастыра алба-тыхозяйственный пландарын ӧйинен озо бӱдӱреле, КПСС-тин Тӧс Комитединин, СССР-дин Министрлеринин Соведи-нин, ВЦСПС-тин, ВЛКСМ-нин, Тӧс Комитединин улалып јӱрер Кызыл Маанызыла кайралдаткан.

Аймактын алдында јангыс ла кӧп јылдарга ӧзӧр ӧлӧннин кыразын 4300 гектарга, ӧлӧн эдер јерлердин кемин 10000 гек-тарга, одор эдер јерлерди 3482 гектарга јетирер задача туруп јат.

Колхозтор быјыл общественный малга 183 центнер ӧлӧн белетеп алар учурлу. Мыныла колбой агитаторлордын алды-на јаан некелтелер тургузылып јат. Олор јуулган ченемелди элбеде тузаланып, аймактын ишкӱчиле јаткандарынын поли-тический кӧрӱм-шӱӱлтезине ле творческий эрчимин бийиктеде-рине, тургузылган задачаларды јӱрӱмде јенӱлӱ бӱдӱрерине камаанын там ла тыгыда јетирер учурлу.

В. Толстошеев.

ПРОПАГАНДИСТ Н. А. САНЬКОВА

Нина Анатольевна Санькова пропагандист болуп кийим кӧктӧӧр фабрикада он јыл иштеп келди. Ол керегинде фабри-када куучын ӧткӧндӧ, улус озо ло баштап онын бийик тоом-јызын темдектейт. Пропагандист ижиле сӱрекей сонуркап, онын кемин бийиктедерине ле оны чындый учурлу эдип ӧткӱ-рерине албаданат.

Нина Анатольевна кажы ла занятиеге Маркстын, Энгельс-

тин, Лениннин керектү произведениелерин, партиянын документтерин, жаңы темала колбулу печатта чыккан статьяларды аярулу кычырып, жакшы белетенип алат.

Пропагандист анчадала бойынын угаачылары билгирлер аларына жылбиркеп турзын деп, ишти жүзүн-жүүр эп-аргаларла тузаланып, өткүрөт. Мынан улам онын угаачылары общественно-политический литературага ла бүгүнгү периодический печатта чыгып турган ончо статьялардын учурын жаантайын билип турат.

Фабрикага иштеерге келген жашөскүримнин көп нургуны Горно-Алтайсктагы 28 номерлү профтехучилищеден келген улус болот. Олордын ишти жуук ла терен билери, гражданский өзүми фабрикадагы иштү коллективтен башталып жат.

Н. А. Санькованын төс аярузы ла ууламжызы — кружоктын угаачылары производстводо жакшы иштү улус болорына ууландырылган. Бүгүнгү өйдүн ишчилери, нөкөр Л. И. Брежневтин айтканыла болзо, ол жагыс та физический күчтү эмес, же анайда ок ал-санаалу, ишке жаңы көрүмдү улус болор керек. Ого коштой жашөскүрим иште жагыс ла элбек билгирлү ле ус болор эмес, ол ок өйдө эмдиги производствонун эн учурлу политический төзөлгөзин билер учурлу. Андый ишчилер производстводо жаңы машиналарды ла технологический процессти түргөн ылгап, ондоп ло үренип алар керек. Бу улус бойынын алдына жаан амадулар тургузып, олорды түргөн бүдүрип салар аргалу болор керек.

Нина Анатольевна жаан аяруны анчадала улустун жаң-кылыгын (психологиязын) билип аларына салат. Мында кажы ла кижинин аңылу кылык-жагын, билгирин билери иште сүрекей учурлу. Бойынын угаачыларынын жаң-кылыгын ла өскөдө жагын жакшы билбегенинен улам олорго политический билгирлерди берери күч деп пропагандист жакшы чокумдап алган. Улусты жакшы билгенинен улам таскамалду иштер көндүгө берери кемге жарт эмес.

Бойынын творческий планында Санькова Н. А. угаачыларына социалистический молжуларын өйинде бүдүргедий килемжилү ле аярулу болужын жетирерин база темдектеп алат. Кружоктын члендери социалистический молжуларын бүдүреринин алдында олорды жаантайын озолодо шүүшкилеп жат.

Н. А. Санькованын «Социализм ле иш» деген кружогынын программасы угаачылардын производстводогы жедимин ле общественный иштерин ылгап (анализировать эдерине) аларына жаан арга берет.

Пропагандист Санькова угаачыларына анчадала занятие-

лерде практический јакылталарды берерин билгир тузаланат. Көктөнөр цехте, бүткүл фабрикада ишти јарандыраарына ама-дап, кажы ла угаачы жүзүн-базын практический факттарды јууп, чындык шүүлтелер чыгарып јадылар.

Жиит улус бойынын фабриказынын ээзи болуп, андагы өдүп жаткан жүрүмнинг кажы ла айалгазын жакшы билзин деп, пропагандист материалды кичеери ле продукциянын чындыйын көдүрери жанынан кружоктын угаачыларына аңылу рейд төзөгөни база болушту. Бу төзөлгөн рейд угаачыларга бойло-рынын иштеги једимдерин ле једикпестерин ылгап аларына, једикпестердин шылтагын таап, оны түзедерине јаан арга берип јат.

Кажы ла занятиениг алдында Санькова Н. А. угаачылар-
ла јаан иштер өткүрип јат. Занятиеде реферат кычырар ла
јетирүлер эдер улуска аңылу јакарулар берип, консультация
өткүрип, рефераттыг планын тургузарына ла јөмөшкин лите-
ратураны көргүзип берерине ајару эдет.

Ол өткөн үредүлерден темдек эдип «Ишти научный эдип тӱзӱри» деген теманы канайда шӱӱшкенин алактар. Бу тема аайынча «Јаңы оборудованиени тузаланганы предприятиеге нени берип јат?», «Бойынын планын бӱдӱрери—албатыхозяйствонын планын бӱдӱреринин тӱзӱлгӱзи», «Технический кемди кӱдӱреринде рационализаторство ло изобретательствонин учуры» деген јетирӱлерди анчадала кӱктӱнчилер Галина Пестерова, Любовь Лыдокова, Тамара Иванова эткендер.

Темазы аайынча куучын өткүрүп тура, Галина Пестерова мындый шүүлте чыгарган: бойынын планын бүдүреринде анчадала бой-бойыла колбулу өскө профессионаларга үрөнгөнү көктөнчиге планын 130—150 процентке бүдүрөр арга берер.

Нина Анатольевнанын көп жылдарга марксистско-ленин-ский теориянын төзөлгөзүн билип аларга болушкан улузы эмди производствонун озочылдары ла бир канчазы фабрика-дагы өмөликтин туура калбас члендери болуп иштегилейт. Онын кружогындагы угаачылардан 19 кижини КПСС-тин чле-нине ле кандидадына алылган. 80-нен ажыра кижини иштеп тур-ган иштердин школун божоткон, 25 кижини дезе бийик үредү-лү заведениелерге, 15 кижини техникумдарга үренерге кирген-дер. Угаачылардын 95% јаантайын комсомольский јаакталу.

Санькованын јаан ченемелдү пропагандистский ижи ыру-
жоктын угаачыларын ла јашöскүримди коммунистический
кылык-јаңду эдип таскадарында јаан учурлу болуп јат.

Е. Чепкин

АГИТАТОР НАДЕЖДА МАРКОВА

«Дмитриевский» совхозтын төс фермазында Надежда Ивановна Маркова библиотекарь болуп иштейт. Калганчы жылдарда Дмитриевка журт жаранып өзө берди. Журттан ыраак эместе уйдын фермазы. Надежда Ивановна бу ферманын ишчилери-ле жаантайын жолугуп, олардын сурактарын ла күүнзегенин ажаруга алат. Ого коштой социалистический мөрөйдиг өдүп турганын жартаары онын туура салбас кереги боло берди.

Бойынын ижин пландаар тушта Маркова жаан аярунун партиянын XXV съездинин материалдарын таркадарына салат. Мал-ашты өскүрери келтейинен жаңы бичиктер ле телекейлик албатылар ортодо жүрүм керегинде өткүргөн тематический обзорлор жаан жылбүлү өдөт.

Надежда Ивановна уй саар ферманын ончо улузыла жаантайын куучындажат. Ол агитатордын ижин улуска жаңыс ла беседалар өткүрүп, газеттер кычырганыла токтотпой жат. Ол анайда ок школдын үренчиктериле «Иш — бистин адабыс, ырыстын кузницазы» деп тематический энгирлер, жуунын ла иштин ветерандарыла, журттын жииттериле «Жаантайын кайда да партияла кожо» деп жолугулар өткүрөт. Ончо энгирлерди, туштажуларды өткүреринде ферманын ишчилери туружат. Надежда Ивановна андый мероприятиелерге лекторлорды, партийный ишчилерди алдырып, съездтин материалдарын жартаарын аайлу-башту өткүрөт.

Надежда Ивановна мал ишчилеринин сакыган айылчызы. Ол келзе, газеттер, журналдар кычырып берер, стеной газеттер божодып, өскө фермалардын коллективтеринин ижиле таныштырып салат. Жүк ле съездтин материалдары аайынча ол 30 беседа ла кычырыштар, 5 массовый мероприятие ле энгирлер өткүрди. Кажы ла өткүретен беседага, кажы ла өткүретен энгирге Надежда Ивановна Маркова бастыра бар аргаларды салып, оларды жакшы өткүрерге кичеенет.

Жаскы кыра ижинин ойинде, азырал белетееринде ле общественный малды кыштадарында Надежда Ивановна администрацияга ла партийный организацияга жаан болужын жетирет. Комсомольский организациянын качызы ла клубтын заведующийиле кожо Надежда Ивановна жалаңдарда иштеп турган механизаторлордын база сакыган айылчызы. Жалаңдардагы стандарга Маркова газеттеер экелген аяс, амырайтан ойдө беседа өткүрүп, иштин итогторын көргүскен «Молниялар» божодып ийет. Жаңыс ла кыра ижинин ойинде ол 35

андый «молниялар», «Комсомольский прожекторлор» ло «ключкалар» божотты.

Агитатор бойынын ижин жүрүмле, конкретный темдектерле колбоп өткүрөт. Мынайда иштегени ишмекчилердин агару санаазын көдүрүп, жашөскүрим ортодо аш өскүрөөсүнүн, малчылардын ижи учун оморкоор күүн-тап тыгыдып жат.

Дмитриевкадагы ферманын ижиндеги једимдеринде агитатор Надежда Ивановна Маркованын да бир кезек үлүзи бар. Јербойындагы Советтерге выборлорго белетенер өйдө Н. И. Маркова кажы ла партийный јакылтаны ак-чек бүдүрүп, избирательдердин алдына беседа-куучындар өткүрүп, «Советтер — албатынын јангы» деп стенд јазаган. Агитпунктта выборлор керегинде бичиктер, јангы газеттер ле журналдар јаантайын болгон. Выборлор өдөр алдында анайда ок ого келишкен он өрөкөлөрине жүрүп, избирательдердин списогын тургузып чокумдаган. Избирательдерге Октябрьдын 60 јылдыгына учурлалган мөрөйдө совхозтын ла аймактын итогторы керегинде јангыс катап куучындаган эмес.

КПСС-тин Төс Комитединин май айда өткөн Пленумынын јөптөри «Дмитриевский» совхозтогы ла бастыра аймактагы ишчилердин төс ајарузында турат. Ол ок өйдө ишмекчилердин коллективтеринде ле јурт улус ортодо төртөн јыл мынан озо јөптөп алган СССР-дин Конституциязы бу өйгө јетире кандый кубулталар эткени керегинде ле бистин социалистический обществодо канча кире јаан јенүлер болгоны керегинде элбек куучындар өдөт.

Тургуза өйдө албаты ортодо Пленумнын материалдарын ла СССР-дин Конституциязынын Проегин јартаар иште партийный организациялардын эн бүдүмчилү ле турумкай болушчылары элден озо лекторлор, политинформаторлор ло агитаторлор болот. Бу јаан каруулу керекте агитатор Н. И. Маркова ижинин кемин бир де јабызатпай јат.

Я. Пустогачев.

УЛАЙ-ТЕЛЕЙ БОЛГОН КЕРЕКТЕР

(Горно-Алтайский автономный областынын партийный организациязынын историязы аайынча)

1935 жыл

7—11 март. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын пленумы өткөн. Пленум марксистско-ленинский тазыктырунын айалгазы, областытагы ичпартийный ла текши-политический иш керегинде сурактарды шүүшкен, анайда ок дезе партияны арутагынынын итогторын көрөлө, областынын комсомольский организациязынын ижин жарандылар жанынан өткүретен иштер темдектелген.

21 март. Колхозчылар-мергендүчилердин II областной съезди өткөн. Съезде колхозчылардын II Бастырасоюзный съездинин жөптөри жаратылган, мал ижин ошон ары өскүрер ле областынын колхозторын организационно-хозяйственный жанынан тыгыздар жолдор темдектелген.

Март. Ойрот-Тура городто «Бичик билбези жок болзын» деген общественный I областной съезди өткөн.

16 июль. Трактористтер-мергендүчилердин баштапкы областной слезди өткөн.

23 июль. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Укту мал өскүрер зональный комплексный станция тззззз керегинде» жоп жараткан.

28 июль. Баштапкы Сибирский альпиниаданын Кадын-Бажы тууга өткүрген жоругы божогон.

13 август. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Жаңы ла бичип баштаган бичиичилердин областной съездин өткүрери керепинде», «Колхозторго жерди үргүлжиге тазаланарын керелеген государственственный акттар табыштырары керегинде» жөптөр жараткан.

26 август. ВКП(б)-нин Ойротский обкомы Кош-Агаш аймакта мөнгүн суу(ртуть) кайып көрөр геологический иштердин айалгазы керегинде жоп жараткан.

23 сентябрь. Ойрот-Тура городто энирги советско-партийный школ тззззз.

17 октябрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Албаты творчествозынын искусствозынын областной олимпиадазын өткүрери керегинде» жоп жараткан.

3—5 ноябрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын пленумы өткөн. Пленум партийный документтерди шинжүлегенинин итогторын көргөн.

Областынын национальный аймактарында иштеерине ВКП(б)-нин обкомынын жорактап жүрер агитационно-пропагандистский группазы тззззз.

Жылдын учына жууктай областыта коллективный хозяйстволорго крестьян өрөкөлөрдүн 62 проценти бириктирилген.

1936 жыл.

7—12 февраль. VIII Ойротский областной комсомольский конференция өткөн.

22 февраль. ВКП(б)-нин Төс Комитеди ле СССР-дин Албаты Комиссарларынын Соведи «Ойрот жеринин колхозторында малды трудкүндөр аайынча үлеер ээжи керегинде» жоп жараткандар.

Март. Ойрот-Тура городто иштин ченемелин алыжары жанынан пропа-

гандисттердин областной јууны өткөн. Радиола заочный партийный үредү өткүрери јайыла берген.

Май. Тыванын революционный партиязынын генеральный качызы нөкөр Тока албаты республиканын ийген јиттери үренген Ойротский спецјуртхоз-школго келип јүрген.

26 июль. Албаты үредүзинин Күнбадыш-Сибирский краевой бөлүги Туу-лу Алтайга литературанын, физиканын, математиканын, естествознаниенин, историянын 30 үредүчизин командировкага ийген. Ол өйдө областьта 891 үредүчи иштеген. 8 јаштан ала 50 јашка јетире албатынын ортозында бичик билгендердин тоозы 86 процент болгон.

19—20 август. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын пленумы өткөн. Пленум партийный документтерди солыганынын итогторын көрөлө, областьтын партийный организациязынын ээчий турган задачаларын чокумдаган.

1 ноябрь. Партияга алары ойто башталган.

10—13 ноябрь. X Ойротский областной партийный конференция өткөн. Конференциянын делегаттары партиянын обкомынын отчетный докладын ла «Областьтын колхозторындагы культурно-просветительный иш керегинде» суракты шүүшкендер.

1937 жыл

2 январь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Бичик-биликти орус төзөлгөлү алфавитке көчүрери керегинде» јөп јараткан.

13—16 январь. ВКП(б)-нин райкомдорынын качыларынын ла областьтын аймакисполкомдорынын председателдеринин јууны өткөн. Јуунда туржуаачылар «Колхозтордын кирелтелерин үлеери керегинде», «Школдордын ижи керегинде», «Партияга алары ла партияга күүнзегендерле өткүрип турган иштин айалгазы керегинде», «Колхозтордогы культурно-массовый иш керегинде» ле мал ижинин айалгазы керегинде сурактарды шүүшкендер.

25—28 март. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын пленумы «ВКП(б)-нин Төс Комитединин февральдагы Пленумынын ижинин итогторы керегинде» суракты шүүшкен.

20 апрель. СССР-дин Бастырасоюзный Төс Исполнительный Комитединин Президиумы «15 жылга Ойротский автономный областьта өткүрилген советский, хозяйственный ла культурный строитльство керегинде» јөп јараткан. Ол јөп областьтын колхозторынын ла совхозторынын ижинин пропраммазы боло берген.

17—22 май. XI Ойротский областной партийный конференция өткөн. Конференция бар једикпестерди јоголторы јанынан иштер темдектеп алала, партиянын обкомынын јангы составын туткан.

2 август. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «В. И. Лениннин ле И. В. Сталиннин произведениелерин алтай тилле кепке базып чыгарары керегинде» јөп јараткан.

17 август. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Область ичинде кудай јангына удурлажа өткүрип турган пропагандист айалгазы керегинде» суракты көргөн.

20—26 сентябрь. IX Ойротский областной комсомольский конференция өткөн.

28 сентябрь. Күнбадыш-Сибирский крайдан Алтайский край төзөлгөн. Ойротский автономный область Алтайский крайга кирген.

1—5 октябрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын пленумы СССР-дин

Верховный Соведине выборлор өткүрерге белетенери керегинде суракты көргөн.

17 ноябрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «МТС-тердин кадрларын белетеери керегинде» жөп жараткан.

12 декабрь. Туулу Алтайда СССР-дин Верховный Соведине выборлор өткөн. Выборлордо избирательдердин 97,4 проценти турушкан. Коммунисттердин ле партийный эместердин биригүзи учун 99,8 процент үндөр берилген.

21 декабрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Областын национальный театрын тзззори керегинде» ле «Область ичинде райпотребсоюзтар тзззори керегинде» жөптөр жараткан.

1938 жыл

14 февраль. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «РСФСР-дин Конституциясын алтай тилге кепке базып чыгарары керегинде» жөп жараткан.

25 март. Аймачный газеттердин редакторларынын ла областной газеттердин редакцияларынын ишчилеринин областной жууны өткөн. Жуун печатты өскүрер задачаларды чокумдап, газеттердин редакторларынын отчетторын угала, журт корренспонденттерле ишти жарандыары жанынан иштер темдектеп алган.

Апрель. Аймактар сайын отчетно-выборный конференциялар өткөн.

25 май. XII Ойротский областной партийный конференция өткөн. Конференция партиянын обкомынын отчетный докладын шүүжип, бастыра партийный организациялардан партийно-организационный ла политический ишти жарандырзын деп некеген.

1 июнь. Область ичинде 10 совхоз тзззлгөн, олардын ортозында ан өскүрер 6, кой өскүрер бир, эт-сүт эдер эки, жылкы өскүрер бир совхоз болгон. 322 колхозко крестьян өрзкзлзрдин 88 проценти кирген.

27 август. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы ВКП(б) нин райкомдорын партийный документтер берер праволо жеткилдеери керегинде жөп жараткан.

19 сентябрь. ВКП(б) нин Ойротский обкомынын бюросы «ВКП(б)-нин историязынын кыска курсы» алтай тилге кзчзрери керегинде жөп жараткан.

7 октябрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы «Областын колхозторында жаантайын иштеер транспортный бригадалар тзззори керегинде» жөп жараткан.

19 октябрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын бюросы областын тзс жерин (тзс гзрздын) тудары керегинде жөп жараткан.

Ноябрь. Аймактар сайын стахановчы малчылардын слетторы өткөн.

1—5 декабрь. ВКП(б)-нин Ойротский обкомынын пленумы «ВКП(б)-нин историязынын кыска курсы» ак-жарыкка чыкканыла колбой партиянын историязын зренери керегинде суракты шүүшкен.

8—10 декабрь. Ойрот-Тура городто жаш зй улустын I областной конференциязы өткөн.

Стахановчы малчылардын ла журт хозяйствонын специалисттеринин областной следы өткөн.

Жыл туркунына башкараачы партийно-советский ле хозяйственный ишке 379 кижитудулган, олардын 25 проценти алтайлар болгон.

Журт хозяйствоны, жол жазаарын ла садуны өскүрери жанынан иштерди эн артык бздзрери учун Ойротский ле Хакасский автономный областтар ортодо социалистический мзрзй керегинде жөптзжзге кол салылган.

БАЖАЛЫҚТАР

Лениннің партиясы — Октябрьский революцияның башчысы ла омор- кодоочысы	1
1917 жылда тұжымды жуунадары, жұртхозяйственный продукталар- ды ла азыралды белетеери керегинде	5
Жаландардагы культпросветиш	10
1979 жылда өдөтөн бастырасоюзный переписьтин учуры ла амудузы	14
Бастыразын бириктирет ле көдүрет	17
Агитаторлордың ижининг ченемелинен	22
Пропагандист Н. А. Санькова	25
Агитатор Надежда Маркова	28
Улай-телей болгон керектер	30

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 4/УП 1977г. Усл. п. л. 1, 86. Уч. изд. 1,97. Заказ
3458. Тираж 1000 экз. Цена 4 коп. Формат 60×84¹/₁₆. АН. 04133

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, ул. Горно-Алтайская, 36. Горно-Алтайская типография
пр. Коммунистический, 27.

4 акча